

Imkeren met de Golzkast (2)

Tekst en foto's dr. Friedrich Pohl, vertaling Wietse Bruinsma

(Vervolg van deel 1, *Bijenhouden 2014* 6, september, blz. 8-10)

De eerste controle in de lente

In maart kijk ik allereerst naar de activiteit van de bijen rondom het vlieggat. Zo gauw als de bijen vliegen leveren de voorjaarsbloeiërs als krokus en wilg het eerste, zo broodnodige, stuifmeel. De eerste controle kan al bij temperaturen vanaf 10 °C plaatsvinden, maar moet wel zo snel mogelijk gebeuren. De honingkamer blijft daarbij afgesloten met de isolatieplaat voor het moerrooster.

De bijenzit wordt direct al zichtbaar door de plastic folie heen, want alle

veel voedsel! Ontbreekt dat voer dan kan men voerramen van de rand naar binnen verplaatsen of uit andere volken halen. Beschimmelde randramen worden verwijderd en vervangen door lege ramen of voerramen. Na het terugplaatsen van alle ramen is de controle klaar: de scheidingsplaat en folie worden teruggeplaatst en de kast wordt weer gesloten.

Wat te doen als ik geen open broed kan vinden?

Moerloze volken 'verraden' zich door onrustig gedrag – in dit jaargetijde zelden door het aanzetten van speeldopjes. Bij het doorzien van de ramen kan men eventueel (niet geziene?) moerdoppen uit de vorige herfst aantreffen. Zulke volken elimineer ik door ze bij een moergoed volk te vegen of doordat ik een aflegger direct in het volk hang, zonder krantenpapier. Een controle op moergoedheid in maart met een raam jong broed is naar mijn idee niet erg zinvol want voor het kweken van een nieuwe moeder is het niet het juiste moment. Het volk richt zich vooral op de aanzet van broed, ter vervanging van de oude winterbijen.

Zit er een goede moeder in het volk?

Het maakt mij niet uit wat voor koningin in maart eieren legt. Zelfs als er laat in de herfst nog een nieuwe moeder is geproduceerd in het volk, dan is deze mij net zo lief als welke andere dan ook. Pas in mei zou ik een moerwisseling gaan overwegen.

Pro's en contra's van de Golzkast

- + Het hele volk is bij het afnemen van het deksel zichtbaar.
- + Voor het bekijken van het broednest is het niet nodig om een honingkamer af te nemen.
- + Er hoeven maar weinig ramen uitge-

nomen te worden. De overige kunnen eenvoudig verschoven worden.

- + Door het terugklappen van de folie gaat slechts weinig warmte verloren.
- + Vereniging van zwakke volken is eenvoudig vanwege de grote broedruimte.
- De uitgenomen ramen moeten tijdelijk in een aparte bak bewaard worden.

Productievolken en afleggers zitten in april alleen in de broedruimte. De honingkamer is met de grote scheidingsplaat achter het moerrooster nog volledig afgesloten.

De broedkamer is, afhankelijk van de volksgrootte, met een verticale scheidingsplaat verkleind. De volken breiden zich nu eerst uit totdat alle 17 ramen van de broedkamer bezet zijn. Afleggers worden aan de buitenkant, grenzend aan het onbezette deel van de broedkamer, uitgebreid. De scheidingsplaat wordt verschoven en aan de rand van het broednest of naast het daarop volgende voerraam worden een paar lege uitgebouwde ramen afgewisseld met ramen met kunstraat gegeven. Alleen ramen met kunstraat geven gaat ook.

Vrijgeven van de honingkamer

Wanneer er dracht is, en vooral als er veel honing in het broednest begint te worden opgeslagen, moet bij productievollen de honingkamer worden vrijgegeven. De grote scheidingsplaat achter het moerrooster wordt weggehaald en een aantal lege uitgebouwde ramen wordt geplaatst ter hoogte van de ramen waar de meeste bijen op zitten. Als men laat is met de uitbreiding, en er al dracht gaande is, kunnen ook een aantal met honing gevulde ramen uit de broedkamer worden overgezet. Daarvoor in de plaats komen dan ramen met kunstraat. Zo is men ook zeker van raatverversing!



ramen zijn in één oogopslag te zien. Ik begin bij de controle aan de kant die niet door de bijen bezet is. Hiervoor sla ik de plastic folie slechts zover terug als nodig is en laat de bijenzit dus afgedekt. Door de eerste 3 à 4 ramen weg te nemen ontstaat er ruimte om te kunnen werken. Nu kijk ik alle ramen door totdat ik aan de bijentros kom. De eerste dicht bezette ramen bekijk ik aan beide kanten totdat ik gesloten en open broed heb gevonden. Het is niet nodig om de moeder te zoeken: dat kost alleen maar tijd en gaat ten koste van de warmte in het volk. Van de overige ramen is het voor mij van belang dat ze nog genoeg voorraad bevatten. Broedende volken verbruiken

Het verplaatsen van ramen met uitlopend broed naar de honingkamer in het vroege voorjaar wordt niet aanbevolen. Ik doe dit pas later, bijvoorbeeld wanneer donkere broedramen erg veel honing bevatten en na het slingeren moeten worden omgesmolten. Hier blijkt het voordeel van de gelijke raammaat voor broed- en honingkamer. Bij deze stapsgewijze uitbreiding moeten we het moerrooster in het niet bezette deel van de honingkamer nog met kleine scheidingsplaten afdekken. Bij de volgende uitbreiding kunnen we dan bij sterke volken de hele honingkamer vullen met uitgebouwde ramen of kunstraat.

Ramen veilig opslaan

Ramen van vorig jaar of al gereedgemaakte ramen met kunstraat kunnen het beste in luchtdicht gesloten transportkistjes bewaard worden. Als u geen zin heeft om die zelf te bouwen of de in de handel beschikbare kistjes u niet bevallen, kunt u ook op zoek gaan naar kunststofkistjes voorzien van een deksel. Om de wasmot te bestrijden kan men een sponsdoekje met mierenzuur of azijnzuur op of naast de opgeslagen ramen leggen.

Kleine volken verenigen

Als men in het voorjaar zwakke volken wil elimineren worden de ramen met de erop zittende bijen overgehangen in een buurvolk. Helaas is het niet mogelijk het volk eenvoudigweg bovenop een ander volk te zetten, zoals bij stapelkasten. Maar het omhangen kan in het voorjaar gebeuren zonder krantenpapier te hoeven gebruiken. Eventueel kan men het te elimineren volk in de geopende honingkamer van het buurvolk hangen, maar de broedkamer verdient de voorkeur vanwege de rechtstreekse uitvlieg mogelijkheid.

Pro's en contra's van de Golzkast

- + Stapsgewijze uitbreiding, met gebruikmaking van een scheidingsplaat.
- + Uitwisseling van ramen tussen broed- en honingkamer.
- ± Uitbreiding slechts tot een maximum van 34 ramen.
- Meer tijd nodig voor uitbreidingen

dan bij stapelkasten.

- Verenigen van volken alleen door omhangen van ramen mogelijk, niet door het op elkaar plaatsen van bakken.

Zwermcontrole kan in de Golzkast alleen maar plaatsvinden door het uithalen en controleren van broedramen. Bij deze controle hoeven we echter niet de honingkamer af te nemen. Tijdens de controle bekijk ik ook het darrenraam, dat eventueel uitgesneden wordt. Erg nuttig is een bouwraam dat met een latje in 2 delen is opgesplitst. In grote volken plaats ik 2 van dergelijke ramen.

Als de zwerm drift groeit

Er zijn bij de Golzkast twee manieren om in een volk de zwerm drift te verkleinen:

1. Het wegnemen van 3-5 broedramen met erop zittende bijen om hiermee een broefaflegger te vormen. Hierdoor wordt ook de varroadruk in het hoofdvolk verkleind, daar de mijten zich vooral in het broed bevinden.
2. Het wegnemen van bijen. Dit is het zinvolst in combinatie met de lentehoningoogst, meestal dus eind mei – begin juni. De bijen moeten in ieder geval van de honingramen geveegd worden, aangezien in de Golzkast geen bijenuitlaat geplaatst kan worden. Hierbij veegt men de honingramen af boven een emmer of met een trechter in een kunstzwermkistje. Ik gebruik hiervoor een bijenvriendelijke veegmachine. Aan de bijen uit de honingkamer kunnen desgewenst nog bijen uit andere volken toegevoegd worden. Bij de ongeveer 1,5 kg bijen in een kunstzwermkist wordt een ingekooide moeder gehangen. Daarna wordt de kist minstens 12-24 uur op een koele, donkere plek gezet. Een lichte besproeiing met water en wat voederdeeg garanderen dat de kunstzwerm overleeft. De zwerm moet op een tweede stand worden opgesteld, buiten het vlieg bereik van de eerste stand.

Een moeder selecteren

De opdeling in een vlieger en een hoofdvolk of het maken van een tussenaflegger is bij de Golzkast onge-



bruikelijk, en in de praktijk ook moeilijk uit te voeren. Maar de '2x9-dagen methode' van Wolfgang Golz is in de praktijk erg effectief gebleken. Uit een volk met reeds belegde moerdoppen wordt de moeder weggenomen en met wat bijen en broed als koninginnenaflegger bewaard. In het hoofdvolk worden alle doppen gebroken. Negen dagen later worden opnieuw alle doppen gebroken. Nu krijgt het volk een raam met eitjes (of een raam met overgelarfd doppen) uit een goed volk. Dit raam wordt gemarkeerd. Negen dagen later worden hierop alle doppen op één na gebroken. Wil men geen uitbreiding van het aantal volken, dan worden alle doppen gebroken en geeft men de oude moeder weer terug, in een kooitje.

Pro's en contra's van de Golzkast

- + Er hoeft geen honingkamer afgenomen te worden.
- + Vorming van een kunstzwerm in combinatie met lentehoningoogst is goed uitvoerbaar.
- ± 2x9-dagen methode ter zwermverhinderen is effectief.
- Zwermcontrole door het opillen van de broedkamer is niet mogelijk: ieder broedraam moet afzonderlijk bekeken worden.
- De moeder moet worden opgezocht.